HE 175/2022 vp - JTYP-lain muuttaminen ja sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoaminen (Palkkatukiuudistus)

100 prosentin tuki ja kauppavaikutus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

12.1.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

8 § 100 prosentin palkkatuki

Poiketen siitä, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään, yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle myönnettävän palkkatuen määrä voi olla 100 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista 5 §:ssä tarkoitetuista palkkakustannuksista korotettuna kertoimella 1,23, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Palkkakustannuksiin luetaan palkkakustannukset, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta.

Tukea myönnetään 10 kuukauden ajalle työsuhteen alkamisesta lukien, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajaksi.

Jos 100 prosentin tuki myönnetään toimintaan, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, tuki myönnetään de minimis -tukena.

(HE 175/2022 vp)

100 prosentin palkkatuki ei kuulu ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan

- **100 prosentin palkkatuki järjestöille (7 luvun 8 §)**
  →Tuki ylittää RPA:n tuki-intensiteetin

- **Jos tuki ei kuulu RPA:n soveltamisalaan ja tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan, jolla kauppavaikutus, soveltuu tukeen de minimis –asetukset**

Valtiontukisääntelyn ulkopuolelle jäävät tuet

- Tuen myöntäminen muulle, kuin taloudellista toimintaa harjoittavalle työnantajalle tai
- tuen myöntäminen taloudelliseen toimintaan, jolla ei ole kauppavaikutusta

  → ei rajoitteita, koska valtiontukisääntely ei sovellu

- Palkkatuki kunnalle tai hyvinvointialueelle, kun näiden ei katsota toimivan markkinoilla
  →Kysymys ei ole taloudellisesta toiminnasta

- Ehdotettu työllistämistuki 55 vuotta täyttäneille
  - myönnetään kaikille ehdot täyttäville ilman harkintaa
  →Tuki ei valikoiva → valtiontukisääntely ei sovellu

Järjestön toiminta …	Selvitykset	100 %:n palkkatuen myöntäminen
Kokonaan muuta kuin taloudellista toimintaa	Järjestön tulee antaa vakuutus toiminnan luonteesta tai esittää luotettava selvitys asiasta.	Tuki voidaan myöntää valtiontukisääntelyn ulkopuolisena tukena ilman määrällisiä rajoitteita.
Pääosin muuta kuin taloudellista toimintaa, mutta järjestö voi harjoittaa vähäisessä määrin taloudellista toimintaa pääasiallisen toiminnan *liitännäistoimintana*	Järjestön tulee antaa vakuutus toiminnan luonteesta sekä esittää luotettava selvitys taloudellisen toiminnan sisällöstä ja laajuudesta.	Tuki voidaan myöntää valtiontukisääntelyn ulkopuolisena tukena ilman määrällisiä rajoitteita.
Muuta kuin taloudellista toimintaa ja lisäksi merkittävässä määrin taloudellista toimintaa, jolla **on/ ei ole** vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan	1. Järjestö voi hakea tukea yksinomaan *muuhun kuin taloudelliseen toimintaan-sa*. 2. Jos tukea haetaan *yleisesti järjestön toimintaan*, muu kuin taloudellinen toiminta ja taloudellinen toiminta tulee arvioitavaksi yhdessä. Tällöin on arvioitava taloudellisen toiminnan vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaa (*kauppavaikutuksen arviointi*). Tavaroiden ja palveluiden myynnin arvo sekä toiminnan suuntautumisen paikallisuus ratkaisevat.	1. Tuki voidaan myöntää valtiontukisääntelyn ulkopuolisena tukena ilman määrällisiä rajoitteita. 2a) Jos taloudellisella toiminnalla *ei katsota olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan*, tuki voidaan myöntää valtiontukisääntelyn ulkopuolisena tukena ilman valtiontukisääntelystä johtuvia määrällisiä rajoitteita. 2b) Jos taloudellisella toiminnalla *katsotaan olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan*, tuki voidaan myöntää de minimis –tukena.
Pääosin taloudellista toimintaa, jolla on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.	Jos on ilmeistä, että taloudellisella toiminnalla on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ei kauppavaikutuksen erillinen arviointi ole tarpeen	Tuki taloudelliseen toimintaan, jolla on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voidaan myöntää *de minimis -tukena*

Pääosa 100 prosentin palkkatuen saajista ei harjoita taloudellista toimintaa, jolla olisi kauppavaikutuksia

- Suurin osa järjestöistä – noin 70-75 prosenttia - ei harjoita taloudellista toimintaa tai harjoittaa sitä niin vähäisessä määrin, ettei toiminnalla todennäköisesti ole kauppavaikutusta. Erillinen kauppavaikutuksen arviointi ei ole tarpeen, jos taloudellisen toiminnan laajuus ja kohdistuminen ovat muutenkin selvillä.
- Jos järjestö ei harjoita lainkaan taloudellista toimintaa, ei toiminnalla voi olla myöskään kauppavaikutusta.
- Näytöksi riittää järjestön oma ilmoitus
- Järjestöllä on vastuu antamistaan tiedoista. Jos jälkeenpäin osoittautuu, että tukea on myönnetty aiheetta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttavaan taloudelliseen toimintaan, tuen myöntänyt viranomainen on velvollinen perimään aiheettoman tuen takaisin.

- ks. Eesti Pagar –tuomio C-349/17

Järjestöillä käytettävissään myös muut tuet

- Järjestöillä käytettävissään myös muut tuet samojen sääntöjen mukaan kuin muillekin tuen saajille
  - 50 % ammatillisen osaamisen parantamiseen,
  - 70 % alentuneesti työkykyisen työllistymiseen sekä
  - työllistämistuki 55 v. täyttäneiden työllistymisen edistämiseen

  →em. tuet eivät vaikuta eikä niitä lasketa mukaan de minimis tukeen

- Tuki oppisopimuskoulutukseen ja 60 v. pitkään työttömänä olleen työllistymisen edistämiseen de minimiksenä, jos tuki myönnetään taloudelliseen toimintaan (nykyisin de minimiksenä elinkeinotoimintaa harjoittaville)

Miksi uudistusta on lähdetty tekemään ja miksi se tulisi saattaa voimaan?

- **Palkkatukiuudistuksen tavoitteena on lisätä palkkatuen käyttöä nimenomaan yrityksissä**
- **Uudistus on osa laajempaa uudistuskokonaisuutta, jolla on kehitetty työttömien palveluita ja pyritty saavuttamaan positiivisia työllisyysvaikutuksia.** Tällaisia uusia palveluita ovat
  - uusi, ei-harkinnanvarainen 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki, josta on tarkoitus säätää palkkatukiuudistuksen yhteydessä,
  - 55 vuotta täyttäneiden muutosturvakokonaisuus
  - toukokuussa 2022 voimaan tullut pohjoismaiseen työvoimamalliin perustuva työttömien palvelu-uudistus,
  - osatyökykyisten työllistämistä varten perustettu oma yritys Työkanava Oy, jonka toiminta on jo alkanut.
- **Tavoitteena on ollut valmistelun alkuvaiheista saakka saattaa sääntely vastaamaan EU:n valtiontukisääntelyä**
  - Komission kannanotot tukevat
  - Eurooppaoikeuden professorin kannanotto tukee
  - Myös sidosryhmät osin hyväksyneet kauppavaikutuksen arvioinnin ministeriön ehdottamalla tavalla
- **Vaikutukset HE 207/2022 vp (työvoimapalveluiden siirto kuntiin ym.)?**

100 prosentin tukeen tehtävien muutosten vaikutusarvio

- 100 prosentin palkkatuella työllistettyjen määrä laskisi arviolta noin 3 800 keskimäärin työllistettynä olevan henkilön tasosta noin 2 400 keskimäärin työllistettynä olevan tasolle.
  - Arviolta noin 500 henkilöä voisi työllistyä samoihin järjestöihin alemmilla tukiprosenteilla. Arvio perustuu 100 prosentin palkkatuen tilitystietoihin vuodelta 2019, järjestöille suunnattuun kyselyyn syksyllä 2021 sekä tilastotietoihin vuosilta, jolloin 100 prosentin palkkatuki oli kiintiöity.
  - Muutos vaikuttaa lähinnä suurimpien järjestöjen mahdollisuuksiin saada 100 prosentin palkkatukea.
- vuosina 2020-2022 maksettiin 100 prosentin palkkatukea 2 256 eri työnantajalle, joista 155 (noin 7 %) sai 100 prosentin palkkatukea kolmen vuoden aikana enemmän kuin 200 000 euroa
  - Osa näistä 155 järjestöstä voi olla sellaisia, ettei niiden toiminnalla katsota olevan kauppavaikutusta, jolloin 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin edelleen muuna kuin valtiontukena
  - osalla näistä 155 järjestöstä voi olla muuta kuin taloudellista toimintaa, johon myönnettyjä palkkatukia ei rajoitettaisi, vaikka järjestöllä olisikin sellaista taloudellista toimintaa, jolla arvioidaan olevan kauppavaikutus.
  - vaikka toiminta olisi pelkästään sellaista taloudellista toimintaa, jolla katsottaisiin olevan kauppavaikutusta, voisi järjestö saada edelleen 100 prosentin palkkatukea de minimis –asetuksen salliman enimmäismäärän ja hakea muista työllistämistään työttömistä työnhakijoista palkkatukea alemmilla tukiprosenteilla.

Lain voimaantulo

- Lain voimaantuloajankohdaksi ehdotetaan 1.7.2023, jota myös kehittämis- ja hallintokeskus on esittänyt mahdollisena voimaantuloaikana.